

Minister Klimatu i Środowiska

DPN-WJP.0500.1.2026.AR
4315965.17513091.14312991
Warszawa, 28-04-2026

Odpowiedź na interpelację K10INT16329

Dotyczy: kontroli spalania odpadów oraz egzekwowania przepisów w zakresie ochrony powietrza

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

poniżej przedstawiam odpowiedź w zakresie kompetencji Ministra Klimatu i Środowiska.

- 1. Ile kontroli spalania odpadów przeprowadzono w ostatnich latach w skali kraju oraz w podziale na województwa?**
- 2. Ile mandatów i innych kar nałożono w związku ze spalaniem odpadów w tym okresie?**

Obowiązek prowadzenia kontroli palenisk w gminach jest jednym z powszechnych działań naprawczych, przewidzianych w Programach Ochrony Powietrza (POP), przyjmowanych zgodnie z art. 91¹ ustawy POŚ, w drodze uchwał sejmiku województwa, będących aktami prawa miejscowego i obowiązującymi na obszarze województwa lub jego części. Uchwały określają ograniczenia lub zakazy dotyczące rodzajów lub jakości paliw stałych przeznaczonych do stosowania – spalania na potrzeby grzewcze w sektorze bytowo-komunalnym. Niektóre z POP wyznaczają gminom minimalne liczby kontroli, jakie należy przeprowadzić w każdej gminie w ciągu roku. Kontrole mają na celu zweryfikowanie przestrzegania przez mieszkańców postanowień uchwał „antysmogowych”, a także przestrzegania przepisów związanych z gospodarowaniem odpadami, w tym zakazu spalania odpadów poza instalacjami.

Podstawę prawną prowadzenia kontroli palenisk przez organy gminy stanowi art. 379 POŚ. W przepisie tym wskazano organy upoważnione do prowadzenia kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska. Jest to m.in. wójt, burmistrz i prezydent miasta. Kontrola taka jest zazwyczaj prowadzona przez upoważnionego pracownika urzędu z imiennym upoważnieniem burmistrza (wójta, prezydenta miasta) lub funkcjonariusza straży miejskiej lub gminnej. Szczególnym typem kontroli są kontrole interwencyjne, które prowadzi się w związku z podejrzeniem popełnienia wykroczenia. Do takich kontroli zaliczają się również kontrole wynikające ze zgłoszeń mieszkańców.

Gminy umożliwiają zgłoszenie nieprawidłowości mieszkańcom w różnej formie: mailowo lub pisemnie, telefonicznie, poprzez formularze internetowe. Na stronach Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, w ramach Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków funkcjonuje ogólnopolskie narzędzie „zgroś kopciucha”, za pomocą którego można dokonać zgłoszenia.

Według sprawozdań z realizacji programów ochrony powietrza składanych przez zarządy województw w Polsce w 2024 roku przeprowadzono 103 822 kontroli przestrzegania wymagań uchwał antysmogowych oraz 62 166 kontroli w zakresie spalania odpadów

i pozostałości roślinnych. Najwięcej kontroli przeprowadzono w województwach: małopolskim, śląskim i mazowieckim. Dane za rok 2025 są jeszcze w trakcie opracowywania i weryfikacji.

Zestawienie przeprowadzonych kontroli: przestrzegania uchwały antysmogowej oraz w zakresie spalania odpadów i pozostałości roślinnych (wg województw).

Województwo	Liczba przeprowadzonych kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej	Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie spalania odpadów i pozostałości roślinnych
wartość	szt.	szt.
dolnośląskie	5 220	2 506
kujawsko-pomorskie	2 753	3 670
lubelskie	2850	2 978
lubuskie	679	355
łódzkie	3 386	2 602
małopolskie	24 667	24 667
mazowieckie	17 335	6 794
opolskie	1 269	1 440
podkarpackie	6 522	2 401
podlaskie	nie dotyczy	1 089
pomorskie	b.d.	b.d.
śląskie	20 493	6 283
świętokrzyskie	567	2161
warmińsko-mazurskie	nie dotyczy	829
wielkopolskie	17 105	b.d.
zachodniopomorskie	976	4 391
Suma	103 822	62 166

Według sprawozdań zarządów województw w 2024 roku w zakresie spalania odpadów i pozostałości roślinnych wystawiono 2181 mandatów, udzielono 3505 pouczeń i 135 tys. spraw skierowano do sądu.

Natomiast Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ) przyjmuje i rozpatruje wnioski o podjęcie interwencji, w tym dotyczące spalania odpadów, wpływające zarówno tradycyjnymi kanałami komunikacji, takimi jak e-mail, list, ePUAP czy e-Doręczenia. W celu usprawnienia procesu zgłaszania naruszeń udostępniono interwenującym elektroniczny formularz „Zgłoś interwencję”, dostępny na stronie internetowej GIOŚ <https://www.gov.pl/web/gios>, a także usługę „Naruszenie środowiskowe” w aplikacji mObywatel. Zaś biorąc pod uwagę sposób rejestrowania i obsługi zgłoszeń, GIOŚ stosuje ogólną kategorię „ochrona powietrza”, w której znajduje się m.in. „uciążliwość zapachowa”, do której zaliczane są przypadki spalania odpadów, jednakże GIOŚ nie prowadzi szczegółowych analiz ani zestawień statystycznych odnoszących się bezpośrednio do tego rodzaju naruszeń.

Kontrole Inspekcji Ochrony Środowiska, której zadania – zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska² – odnoszą się do podmiotów korzystających ze środowiska czyli do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą lub instalacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko; nie obejmują indywidualnych gospodarstw domowych.

Jednocześnie informuję, że GIOŚ posiada dane dotyczące kontroli zakładów prowadzonych w terenie, w ramach których jednym z celów była *Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza*.

Kontrole zakładów przeprowadzonych w terenie w ramach których jednym z celów była <i>Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza</i> -zakończone w danym roku			
Województwo	Rok zakończenia kontroli		Suma kontroli
	2024	2025	
Dolnośląskie	60	66	126
Kujawsko-pomorskie	132	98	230
Lubelskie	152	132	284
Lubuskie	109	132	241
Łódzkie	153	141	294
Małopolskie	317	282	599
Mazowieckie	104	104	208
Opolskie	61	43	104
Podkarpackie	272	193	465
Podlaskie	141	166	307
Pomorskie	112	98	210
Śląskie	255	352	617
Świętokrzyskie	45	34	79
Warmińsko-Mazurskie	132	146	278
Wielkopolskie	215	180	395
Zachodniopomorskie	65	79	144
SUMA	2325	2256	4581

Poniżej tabela przedstawiająca liczbę kontroli dokumentacyjnych zakładów w kompetencji powietrze w podziale na lata 2024-2025.

Kontrole dokumentacyjne z ustalonym podmiotem (komponent: powietrze) -zakończone w danym roku			
Województwo	Rok zakończenia kontroli		Suma kontroli
	2024	2025	
Dolnośląskie	172	203	375
Kujawsko-Pomorskie	83	98	181
Lubelskie	100	93	193
Lubuskie	59	67	126
Łódzkie	125	132	257
Małopolskie	111	93	204
Mazowieckie	151	135	286
Opolskie	79	75	154
Podkarpackie	114	132	246
Podlaskie	78	71	149
Pomorskie	98	103	201
Śląskie	368	369	737
Świętokrzyskie	107	111	218
Warmińsko-Mazurskie	75	69	144
Wielkopolskie	174	118	292
Zachodniopomorskie	25	20	45
SUMA	1919	1889	3808

3. Czy Ministerstwo identyfikuje obszary, w których kontrole są prowadzone w niewystarczającym zakresie?

Odnosząc się do identyfikacji obszarów, dla których kontrole prowadzone są w niewystarczającym zakresie, wskazać przede wszystkim należy na zbyt małą liczbę kontroli palenisk domowych oraz wymagań uchwał antysmogowych.

Zgodnie z przeprowadzoną w 2025 roku kontrolą Najwyższej Izby Kontroli w zakresie realizacji uchwał antysmogowych (P/24/069), w latach 2017–2023 jedynie trzy gminy spośród 16 objętych kontrolą zaangażowało się na większą skalę w kontrolę indywidualnych systemów grzewczych, w tym kontrole przestrzegania wymagań uchwał antysmogowych. Średni odsetek kontrolowanych przez te gminy punktów adresowych wyniósł odpowiednio 8 %, 6 % i 10 %. W żadnej z pozostałych 13 gmin nie przekroczył on średnio 3 %.

Zarówno urzędy gmin, jak i wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska (WIOŚ) tłumaczą to niedostateczną liczbą etatów, co przekłada się bezpośrednio na brak możliwości przeprowadzenia kontroli w wymaganym zakresie.

Także Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę, że w większości WIOŚ występują braki kadrowe i w konsekwencji związane z tym nadmierne obciążenia obowiązkami. WIOŚ jako główną przyczynę niestabilności kadr wskazały na brak możliwości zapewnienia wynagrodzeń adekwatnych do wymaganych kwalifikacji i zakresu powierzanych inspektorom obowiązków .

Dodatkowo zidentyfikowaliśmy potrzebę wzmocnienia systemu prowadzenia kontroli u podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, które eksploatują instalację niewymagającą pozwolenia. Wójt, burmistrz, lub prezydent miasta jest organem właściwym do prowadzenia kontroli tylko w sprawach dotyczących osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. W pozostałym zakresie kontrole może prowadzić WIOŚ lub starosta. Ze względu na rozproszony charakter źródeł emisji, działalność ta pozostaje pod niedostatecznym nadzorem ze strony odpowiednich służb.

- 4. Jakie są główne bariery w skutecznym egzekwowaniu zakazu spalania odpadów (np. kadrowe, prawne, organizacyjne)?**
- 5. Jakie działania są podejmowane w celu zwiększenia liczby i skuteczności kontroli, szczególnie w mniejszych miejscowościach i na obszarach wiejskich?**

Aby kontrole interwencyjne były jak najbardziej skuteczne, należałoby je przeprowadzać w możliwie najkrótszym czasie po dokonaniu zgłoszenia. W szczególności dotyczy to zgłoszeń dotyczących spalania odpadów. Jednak w praktyce, bywa to utrudnione z powodu braków kadrowych oraz niewystarczająco przeszkolonych pracowników nadmiernie obciążonych obowiązkami oraz niskiego poziomu wynagrodzeń – nieadekwatnego do wymagań. Ograniczenia dotyczą szczególnie gmin, gdzie nie funkcjonuje staż gminna a kontrole są prowadzone przez urzędników, co często odbywa się w godzinach pracy urzędu, w których staż gminna funkcjonuje w określonych przedziałach czasowych.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska chcąc wspomóc organy prowadzące kontrole zleciło przygotowanie kompleksowego dokumentu pn. „*Poradnik dobrych praktyk prowadzenia kontroli palenisk domowych oraz uchwał antysmogowych – praktyczny podręcznik dla gmin o prowadzeniu kontroli*”. Celem Poradnika jest przedstawienie ujednoliconych w skali kraju praktycznych wskazówek jak prowadzić kontrole palenisk domowych oraz wykorzystać je do działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza.

Informacja o Poradniku została przekazana do wszystkich gmin w Polsce, do urzędów miast, powiatów oraz urzędów marszałkowskich. Ponadto jest także dostępny do pobrania ze strony internetowej MKiŚ:

<https://www.gov.pl/web/klimat/poradnik-dla-gmin-dotyczacy-dobrych-praktyk-prowadzenia-kontroli-palenisk-domowych-oraz-uchwal-antysmogowych>

Planowane jest również wsparcie finansowe dla gmin w zakresie realizacji obowiązków dotyczących kontroli. Do listy programów priorytetowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2026 dodany został program wsparcia finansowego gmin w zakresie prowadzenia kontroli:

5.2 Doposażenie straży gminnych i międzygminnych celem prowadzenia kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska.

6. Czy rozważane są zmiany legislacyjne mające na celu wzmocnienie egzekwowania przepisów w tym zakresie?
7. Czy analizowana jest skuteczność obecnego systemu kar oraz zasadność ich zaostrzenia lub częstszego stosowania?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi aktualnie prace nad przygotowaniem rozwiązań prawnych, których celem jest transpozycja wymagań dyrektywy (UE) 2024/2881 w sprawie jakości powietrza³ do prawa krajowego. Realizacja wymagań określonych przepisami pozwoli na poprawę jakości powietrza w Polsce.

Ministerstwo identyfikuje także zasadność doprecyzowania i uzupełnienia przepisów krajowych, które pozwolą na usprawnienie i skuteczniejsze egzekwowanie przepisów dotyczących ochrony powietrza na poziomie samorządowym. Do rekomendowanych zmian prawnych, które umożliwiłyby intensyfikację działań naprawczych wynikających z POP należą:

- 1) zapewnienie możliwości odroczenia kary nałożonej na gminę w przypadku kontroli wioś w zakresie realizacji działań wynikających z POP na rzecz przeznaczenia adekwatnych środków finansowych na realizację przez daną gminę działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- 2) rozszerzenie kompetencji wójta, burmistrza lub prezydenta miasta o prowadzenie kontroli działalności gospodarczych, które nie wymagają pozwolenia na emisję lub zgłoszenia;
- 3) wprowadzenie uprawnienia do nakładania, przez pracowników gmin prowadzących kontrole, mandatów za naruszenia w zakresie uchwał antysmogowych, POP, planów działań krótkoterminowych (PDK) oraz nowych dokumentów strategicznych w postaci planów działania na rzecz jakości powietrza (PDJP), których obowiązek opracowania przez zarządy województw będzie wynikał z projektowanej ustawy o jakości powietrza;
- 4) podniesienie maksymalnej stawki mandatu za spalanie odpadów i naruszenie uchwały antysmogowej.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu

Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM

¹ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647),

² ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 425),

³ dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2881 z dnia 23 października 2024 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy.